

**Rapport fra Ecumenical Partners Meeting i
Evangelical Lutheran Church in Southern Africa (ELCSA)
Johannesburg, 20.-22.10.2014
v/Einar Tjelle**

Ecumenical Partners' (EP) Meeting er et årlig møtepunkt mellom ledelsen i ELCSA og representanter for søsterkirker/partnere. Årets samling var lagt til Lakeview Airport Lodge, et slags kirke- og kurscenter for ELCSA ikke langt fra flyplassen i Johannesburg. Fra ELCSA møtte de fleste biskopene, generalsekretæren, samt executive-sekretærene i bispedømmene. I tillegg var det to representanter for Svenska Kyrkan, en fra ELCA (USA) og tre fra Tyskland (Berlin Mission, ELM og en biskop fra Hannover). Jeg benyttet også anledningen til å besøke Soweto, Kirkens Nødhjelps kontor i Pretoria og kollega Guro Almås som p.t. er leder for kontoret, samt delta på noen andre møter.

I sin åpningstale understrekte **ledende biskop N. P. Phaswana** markeringen av 20 år med demokrati i Sør-Afrika, og sa bl.a.: «Vi kan i dag møtes på tvers av raser uten frykt... Internasjonalt partnerskap var meget viktig på den tiden. Nå er det politisk stabilitet (frihet) i SA, men økonomisk er vi IKKE frie.» Av utfordringene trakk han særlig fram arbeidsledigheten, volden og mangelen på utdanning.

Bibelarbeid

Hver morgen var det bibelarbeid og gruppesamtaler rundt temaet **Gender Based Violence**, fasilitert av Rev. Lilana Kasper. Hun brukte en metode fra UJAMAA-senteret i Pietermaritzburg og fikk til gode samtaler om et tema som er svært viktig, men foreløpig for lite tematisert i kirkene.

Kirke og politikk

Dr. Bishop MD Biyela hadde en keynote om "Luther Decade: Reformation and politics". Han var kritisk til deler av luthersk misjon som støttet britisk kolonialisering; «Misjonærer bidro til å ødelegge zulukongedømmer - døpt med kolonialismens kuler". På den andre siden var misjonærene de første som startet utdanning. De underviste at svarte var likeverdige med hvite (selv om de i praksis ikke var det). I dag må *myndiggjøring* være sentralt i vårt partnerskap, mente han. Bidrag må understøtte verdighet og selvstendighet. Grunnproblemet i

Afrika er fattigdom og urettferdighet, mente han, og trakk fram blant annet utvinningsindustrien og globalisering/frimarkeder som eksempler. Luthers store katekisme handler ikke minste om økonomi og rettferdighet, mente han. Gud er «the source of the resources». Lutheranere i dag må være «gode naboer» og aktivister for rettferdighet. Bishop Ralph Meister, Hannover, reflekterte rundt "Luther-tiåret og kirkens rolle" med utgangspunkt i tyske erfaringer. Han var påpasselig med å understreke den globale dimensjonen for jubileet, men brukte mest tid på de tyske planene, og «hundrevis av prosjekter som rusler og går». Interessen fra og samarbeidet med myndighetene er interessant å legge merke til. Men jeg er usikker på hvor stimulerende/matnyttig det er for ELCSA, som knapt har kommet i gang med reformasjonsjubileet.

Partnership ...space for doing Gods mission together

-Den vanskelige situasjonen i Swaziland ble understreket. Svartes hjem blir ødelagt, undertrykt av sin egen svarte konge, uten internasjonal oppmerksomhet. Biskopen til ELCSA er svartelistet, og kirker er stengt. Dette bør vi finne mer ut av fra MKRs side.

- Foringelsen av utdannelsen i SA ble tematisert. Katolikkenes skoler ble fremhevet, men med en polemisk tone: «de kaprer våre barn, de ender opp som katolikker...» På samme måte ble det kommunisert en frykt for islamisering; «utenlandske oljepenger flyter inn i townships». I Transvaal er det etablert flere lutherske skoler. Myndighetene er villige til å støtte og subsidiere dersom kirkene tar ansvar for skoler. En konkret utfordring til oss var å bidra med utveksling av lærere.

Jeg synes dette er litt krevende. Dels den litt eksklusive konfesjonaliteten (vs. skoler i ELCJHL-sammenheng), dels de store (infrastruktur) ambisjonene til en liten kirke...

ELCSA har flere programmer som ble kort presentert.

a) Theological education (LTI). Noen utfordringer etter at utdannelsen er flyttet fra Umpumolo til Pitermaritzburg; studentene må være tatt opp ved University of KZN. Kritiske røster vil hevde at det er for akademisk og at innføringen i luthersk teologi er for tynn. En god men uformell link er det likevel til Ujamaa-senteret.

Muligens er dette en (av flere) bakgrunn også for planene for et luthersk universitet i Sørlige Afrika. Dette ble ikke nevnt i de formelle sesjonene, men uformelt oppfattet jeg at det er delte oppfatninger om dette. Noen mener det er et solo-/prestisjeløp fra Ismael Noko, tidligere generalsekretær i LVF.

b) Community development and diaconia (ELCSA-DS)

Programmet eller avdelingen (fra 2007), har røtter tilbake til 1992, med organisering av nødhjelp til tørkerammede. Strategiske prioriteringer er; fattigdomsbekjempelse/community development, hiv/aids og kjønnsrettferdighet. Er medlem av ACT Alliance. For meg virker det som om det er vel mange planer, men lite kapasitet til å sette disse ut i livet, i alle fall deler av portefølgen.

c) Property management

Dette er kirkens «forretningsgren». Dette ble lite tematisert, men kunne vært interessant å se nærmere på. Blant annet virket det som om «hotell-/overnattingsdelen» av senteret vi holdt til i, var lite i bruk og kunne generert mye mer med en mer aktiv markedsføring.

Det ble også lansert en ide «Luther City»(!) om å bygge en «bydel» i Pretoria, med tanke på utleie. Dette virket for meg og mange svært urealistisk.

Bilateralt møte Dnk-ELCSA

Jeg hilste fra Dnk og gratulerte med 20-årsjubileet for demokratiet. Jeg fortalte litt fra våre SA-arrangementer og generelt litt om hva som rører seg i Dnk, samt litt mer konkret om våre

egne OVF-bidrag til ELCSA/SA. I 2014 har de kun fått «driftsmidler» ZAR 216 084 (NOK 122 884) samt at sørafrikanske partnere også mottar bidrag gjennom Kirkens Nødhjelp. Jeg sa også litt om status for fornyelse av avtalen. Jeg understreket at vi er forsinket fra vår side med tanke på avtalen, men at vi ønsker fortsettelse. Vi trenger tid til å konsultere med bispedømmene, NMS og KN. ELCSA ønsker også å fornye avtalen og var positive til en prinsipiell del og en handlingsplan. Avtalen bør være klar i løpet av 2015.

Utfordringene fra ELCSA:

- Hvordan kan Dnk bidra til mer økonomisk støtte på menighetsnivå, til å opprettholde løpende menighetsliv? Jeg var forberedt på slike utfordringer.
- Takket for ledertreningsstøtten gjennom NMS. Dette har fungert bra, men det har tydeligvis ikke kommunikasjonen. Jeg formidlet klart at de må søke NMS innen 30. april n.å. for å få midler til 2016.
- Indirekte utfordres det til mer støtte (les: bruk av KNs midler). Jeg lovet å spørre KN om det er mulig å jobbe tettere med ELCSA Development Service (DS) da det er flere sammenfallende prioriteringer; om ikke en vesentlig økonomisk støtte, så kan det dreie seg om mer samarbeid. (se under).
- De ønsker flere bispedømmer med i avtalen, f.eks. Botswana som ikke har vennskapsbispedømme. Biskop Phaswana ba meg særlig sjekke Hamar bispedømme, hvor et ønske om partnerskap med Central Dioces har vært oppe tidligere. De har sendt brev til Hamar bispedømme uten å få svar.
- Det ble fra ELCSAs side takket for bidrag og partnerskap. Jeg understreket at vi tilhører samme kirkefamilie, og at vår relasjon bør være preget av gjensidighet. For Dnk blir en global identitet viktigere framover ettersom båndene til staten avvikles.

The Middle East impasse and the role of the churches

En sesjon var knyttet til utfordringene i Midtøsten. Utfordringen med IS og kristne som forsvinner fra MØ ble tematisert. Ms Sangu er en frivillig EAPPI-koordinator som selv har vært ledsager flere ganger. Hun fortalte om ledsagerprogrammet og mente erfaringene fra Sør-Afrika er viktige: «Solidaritet og bønner ble en gang rettet til oss, nå er det vår tid.» ELCSA har blitt utfordret til å overta koordineringen fra SACC men har ikke midler til dette. Jeg synes det er et sunnhetstegn at ELCSA er engasjert i problematikk «langt borte» og fortalte litt om vårt MØ-arbeid.

Møte med leder for Kirkens Nødhjelps kontor, Guro Almås

23.10. møtte jeg Guro Almås og flere medarbeider ved KNs policy-kontor i Pretoria:

- KN prioriterer økonomisk, gender-, og klimarettferdighet samt urfolksperspektivet og jobber særlig med påvirkningsarbeid. Vi utvekslet informasjon særlig om klimaarbeidet. «We have faith»-kampanjen er aktiv både i forhold til lobby mot egne land-delegasjoner og i interfaith-mobilisering. De er interessert i «Klimapilegrim»-planene våre, og er i ferd med å planlegge en tilsvarende mobilisering foran COP21 neste år. Ifølge Guro har UD gitt instruks til ambassadene om å prioritere klima høyt.

Jeg utfordret Guro på om KN kan støtte ELCSA SD, f.eks. på Gender Based Violence, evt. andre temaer. Jeg utfordret også på muligheten for å etablere et ACT-forum, da ELCSA er eneste ACT medlem i SA utenom de spesialiserte organisasjonene. Generelt tenker jeg at en bedre informasjonsflyt, synergier og evt. felles prioriteringer burde være mulig. Ifølge Guro er utfordringen kapasitetsproblemer hos ELCSA. De har for eksempel fått en utfordring til å initiere et ACT-forum uten at noe er skjedd.

I forhold til EAPPI og fornyelse av avtalen (KN og NMS er medundertegnere) er begge deler relevant, men avklaringer må gjøres med hovedkontoret

Oppfølging

- Fornyelse av avtalen (prinsipiell del og handlingsplan): Kontakt med relevante bispedømmer, NMS, KN og ELCSA. Undertegne høsten 2015.
- Handlingsplanen bør formulere også felles planer med tanke på reformasjonsjubileet.
- Kontakt med Bjørn Vilberg, Hamar bispedømmekontor, vedr. Central Diocese og deres ønske om tettere kontakt.
- Bishop W.R. Bowles i Cape Orange Diocese ba meg hilse Erling Pettersen, etterlyste tettere kontakt.
- Bedre kommunikasjon også til ELCSA om relevante prosesser som Misjonshøyskolen, MF og TF har med teologiske miljøer i SA. Koble Olle Christensen/Beate på Nairobi-konferansen i november, bidrag nyttige for kontekstuell teologi 2017.
- KN/Pretoria: «We have faith-kampanjen/klima» ønsker tettere dialog med norske/europeiske planleggere av «Klimapilegrim» mv.
- Utdfordret på tettere kontakt KN og ELCSA-SD: Særlig på temaet kjønnsbasert vold og et samarbeid i ACT-Forum. Guro Almås inviterer generalsekretær Mathe og forsøker å få til bedre informasjonsflyt. Men et grunnleggende kapasitetsproblem kan ikke vi løse.
- Kontakt med KN/Oslo og styringsgruppen om evt. støtte til den strategiske broen EAPPI-ELCSA.
- Biskop Phaswana går av med pensjon i desember, og en ny ledende biskop velges under neste generalforsamling, dette bør Dnk gi en oppmerksomhet.
- Kommunikasjonsutfordring: Generelt bør vi (MKR, bispedømmer, NMS) følge opp med telefon/skype og ikke bare basere oss bare på e-post.

Oppsummering

Dette var mitt første EP-møte med ELCSA. Jeg synes generelt det var en god dialogform og fellesskap på møtet. Bibelarbeidet på kjønnsbasert vold ble opplevd svært meningsfylt og strategisk. Samtidig aner jeg at det er ting som ikke sies eller underkommuniseres på slike møter. Hvordan kapasitetsproblemer og mangel på økonomi til primær oppgaver harmonerer med eiendomssalg og prestisjefylte planer er et slikt stort spørsmål jeg sitter igjen med. Fra flere hold hører jeg om kommunikasjonsproblemer hvor ting stopper opp eller skaper usikkerhet. Programmet for dagene fikk jeg like før jeg reiste, noe som gjorde det vanskelig å være godt forberedt og umuliggjorde å være med på et «reformasjonsseminar» som vi ble invitert til i etterkant av EP.

Biskop Phaswana understreket til sist vår «felles misjon» og det å bære hverandres byrder. Viktig at økonomi og organisasjonsutfordringer ikke må skygge for nettopp det. I lys av den krevende fasen Sør-Afrika og ELCSA har vært og er oppe i, tenker jeg at raushet og gjensidighet er viktige verdier i vårt samarbeid framover og bør prege også en nyformulert avtale.

Oslo, 9.11.14